

یاد یار

۱

■ خواننده: حسام‌الدین سراج
 ■ آهنگساز: محسن نفر
 ■ سال انتشار: ۱۳۶۹

«یاد یار» نام آلبومی است که در مدح و سوگ امام راحل تولید شده است. این آلبوم در نخستین سالگرد ارتحال امام منتشر شد. تصنیف‌های این آلبوم‌اند که با آهنگسازی و نوازندگی خاص و نوآورانه‌ی محسن نفر و همچنین اجرای خوب سراج تبدیل به سه اثر ارزشمند هنری با رنگی کاملاً متمایز از دیگر آثار موسیقایی شدند.

دریغا

۲

■ خواننده: علیرضا افتخاری
 ■ نی: محمد موسوی
 ■ سال انتشار: ۱۳۶۸

اولین آلبومی که در سوگ امام خمینی در همان سال ۱۳۶۸ توسط مرکز نشر و حفظ آثار انقلابی منتشر شد، دریغا بود. یک طرف نوار کاست فقط به آوازاها و تصنیف علیرضا افتخاری همراه با نی سیدمحمد موسوی شوشتری اختصاص داشت و طرف دیگر به تصنیف معروف و موفق «دریغا» به خوانندگی محمد گلریز، تصنیف «رهبر از پی فرمان تو برخاستیم» به خوانندگی جهانگیر زمانی و دو سرود «وا مصیبت» و «غمت را بر دل و جان رهگذر باد» به خوانندگی مهرداد کاظمی.

اشک افشان

۳

■ خواننده: صادق آهنگران
 ■ اشعار: حمید سبزواری و احمد عزیزی
 ■ سال انتشار: ۱۳۷۱

اشک افشان اثر دیگری است که به مناسبت درگذشت امام خمینی ساخته و منتشر شده است. «اشک افشان» در واقع یکی از قطعات آلبومی با همین نام است که سال ۱۳۷۱، در سومین سالگرد درگذشت امام با آهنگسازی محمدعلی شکوهی ساخته و ارائه شده است. صبح سوگوار، قطعه بی کلام مرثیه‌نوازی، اشک افشان با اجرای کر، بگذار تا بگیریم و ساریان آثار این آلبوم هستند که به همراه یک دکلمه آلبوم مذکور را تشکیل می‌دهند.

عکس: محمد دلکش / تسنیم

سمفونی روح‌الله

وقتی موسیقی کلاسیک به احترام معمار انقلاب تعظیم می‌کند

ساخت آثاری کردند که شخصیت رهبر انقلاب را به یاد می‌آورد.

سازهایی برای روح خدا

یکی از آثار مهمی که طی سال‌های اخیر با محوریت شخصیت فرهنگی، سیاسی و اجتماعی بنیانگذار انقلاب اسلامی ایران پیش روی مخاطبان قرار گرفته، سمفونی «روح‌الله» ساخته‌ی «شاهین فرهت» (آهنگساز و استاد پیشکسوت موسیقی کشورمان) است که متناسب با بسیاری از وقایع ایران، آثاری را خلق کرده‌اند و یکی از جاودانه‌ترین آثار همین سمفونی «روح‌الله» است.

آهنگ‌ساز در این اثر تلاش داشته است تا به انعکاس گوشه‌ای از زندگی و شخصیت حضرت امام خمینی (ره) بپردازد و قوت ملودی به همراه اجرای مناسب ارکستر سمفونیک از آن، سبب شده است تا این اثر به عنوان یکی از فاخرترین آثاری مطرح شود که درباره‌ی شخصیت بزرگی چون امام خمینی (ره) ساخته شده است. از آن طرف، این اثر می‌تواند بخشی از مجاهدت‌های این شخصیت بزرگ تاریخ معاصر را به نسل‌های بعد نشان دهد و علاوه بر آن با اقشار وسیع مردم، جوانان و آیندگان ارتباط برقرار کند.

حالا سال‌ها بعد از تولید این اثر می‌توان گفت تفکری که در سمفونی «روح‌الله» وجود داشت، سبب شد تا بخش کوچکی از حماسه‌ی امام پایدار بماند. این سمفونی «روح‌الله» در آستانه بیست و هشتمین سالروز رحلت بنیانگذار انقلاب اسلامی به آهنگسازی شاهین فرهت و به رهبری سهراب کاشف رونمایی شد.

این سمفونی را مؤسسه‌ی تنظیم و نشر آثار امام خمینی (ره) به «شاهین فرهت»

هنرمندان در حوزه‌ی موسیقی شدند و آثار فاخری در حوزه‌ی موسیقی انقلاب اسلامی تولید شد.

«مهرداد کاظمی» (خواننده‌ای که بسیاری از سرودهای انقلابی را خوانده است) در خاطره‌ای تعریف می‌کند: «سرود ای مجاهد، باعث واکنش امام خمینی درباره‌ی موسیقی شد. حاج سید احمد خمینی خودش به بنده گفت که وقتی امام این کار را گوش کردند، بسیار لذت بردند و گفتند باید در این فرم، موسیقی‌های خوبی ساخته شود. در همین گفت‌وگوها در دو جا دیدیم که امام حمایت بسیار زیادی از موسیقی کردند. یکی در زمان انتشار دو آهنگ «مطهری» و «الله اکبر، خمینی رهبر» بود و دیگری که بعدها مربوط می‌شود که من آهنگ «ای ساریان» را خواندم. وقتی آهنگ «ای ساریان» را خواندم خود سیداحمد خمینی عین این جمله را به من گفت که بابا روزی دوبار با این آهنگ شما اشک می‌ریزد و گریه می‌کند. امام بعد از این قطعه بود که فتوا دادند و گفتند موسیقی در این فرم حلال است.»

قطعه «ای ساریان» به یاد شهدای ۷ تیر با استفاده از شعر سعدی در سال ۱۳۶۶ ساخته شد و مهرداد کاظمی آن را خواند؛ اما پس از درگذشت امام، خوانندگان و آهنگسازان بدون فوت زمان، تولید آثاری را آغاز کردند که محوریت آن‌ها مرثیه‌سرایی برای رهبر انقلاب بود. حال با شنیدن آن آثار نوستالژیک است که اغلب ایرانیان آن روزهای تلخ را به یاد می‌آورند. البته باید یادآور شد ساخت آثار موسیقایی با موضوع و محوریت امام خمینی صرفاً به ماه‌های پس از درگذشت ایشان محدود نشد و خوانندگان و هنرمندان سبک‌های مختلف در سال‌ها و دهه‌های بعدی نیز اقدام به

سما بابایی
روزنامه‌نگار

در میان اتفاقات و وقایع تاریخی کشور، درگذشت رهبر انقلاب اسلامی امام خمینی یکی از وقایع جان‌گدازی است که نه تنها مردم کشور بلکه اهالی دیگر کشورهای مسلمان را در بهت و اندوه فرو برد. ایشان اواخر شب سیزدهم خردادماه سال ۱۳۶۸ برابر با بیست و چهارم شوال ۱۴۰۹ و سوم ژوئن سال ۱۹۸۹ میلادی چهره در نقاب کشید. اما نظر حضرت امام درباره‌ی موسیقی چه بود و پس از رحلت این مقام عرفانی چه آثاری در حوزه‌ی موسیقی خلق شد؟

نخست به نظر حضرت امام درباره‌ی موسیقی می‌پردازیم. می‌توان بعد از انقلاب اسلامی دو نوع موسیقی از منظر امام خمینی متصور شد: «موسیقی کارآمد و موسیقی مذموم». موسیقی کارآمد، موسیقی‌ای است که در خدمت تعالی انسان قرار گرفته و از طریق آن می‌توان مفاهیم والای انسانی را به نمایش گذاشت و موسیقی مذموم ضدفطرت انسان است و او را از مسیر ایمان و تعالی دور می‌کند. ایشان با توجه به فقه پویایی که همواره مدنظر داشتند و با در نظر گرفتن شرایط زمان و مکان و اقتضائات روز، نه تنها برای موسیقی منفعت‌ها و آثار مثبتی متصور شدند، بلکه فرض غالب را بر این گذاشتند که موسیقی‌ای که در نظام جمهوری اسلامی تولید می‌شود و بانی و متولی آن این نظام است، از نوع موسیقی حلال است، مگر این که خلاف آن ثابت شود. ایشان از این طریق راه‌گشای بسیاری از